

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

=====

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล : ด.ต.ชนะ ผาทอง

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : ๕๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลนาขุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี

โทรศัพท์ : ๐๘๙๕๖๓๐๔๘๓ Facebook : - Line : -

เกิด พ.ศ.๒๕๔๐ ปัจจุบันอายุ ๓๘ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา : ปวช.

สถาบันการศึกษา : วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีแพร่

คณะ/สาขาวิชา : แผนกวิชาพืชศาสตร์

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

☐ ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก : มะขาม

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้ด้านการลงทุนผลผลิตมะขาม โดยให้เกษตรกรและผู้สนใจ เข้ามาศึกษาหาความรู้ในด้านการตรวจวิเคราะห์ดิน การขยายพันธุ์มะขาม การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. ฐานการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

การให้น้ำในแบบต่าง ๆ รวมไปถึงการทำระบบน้ำหยด จากวัสดุเหลือใช้ เช่น ขวดพลาสติก เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิตมะขาม

2. ฐานการขยายพันธุ์พืช (มะขาม)

การขยายพันธุ์มะขามโดยการตอนกิ่ง การเสียบกิ่ง และการเพาะเมล็ดของมะขาม พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงข้อดีและข้อเสียของแต่ละวิธี เพื่อให้ผู้เรียนรู้ได้สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสวนของตนเองได้ต่อไปได้

3. ฐานดินและปุ๋ย

มีการจัดทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ โดยเจ้าของศูนย์เป็นผู้ศึกษาทดลองด้วยตนเอง และสามารถนำมาใช้ในการทำการเกษตร ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตแปลงใหม่ได้

4.ฐานเศรษฐกิจพอเพียง

การใช้ชีวิตแบบ มีความพอเพียง และมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน

5.ฐานการใช้สารชีวภัณฑ์ ในการป้องกันกำจัดโรค และแมลงศัตรูพืช

การใช้เชื้อราในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช รวมถึงการทำสารไล่แมลงจากพืชสมุนไพร และการทำฮอร์โมนพืชชนิดต่าง ๆ เช่น ฮอร์โมนไข่

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๑๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๖ หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรที่ การวิเคราะห์ดิน

หลักสูตรที่ การปรับปรุงบำรุงดิน

หลักสูตรที่ ปุ๋ยและการใช้ปุ๋ย

หลักสูตรที่ การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

หลักสูตรที่ การขยายพันธุ์พืช

หลักสูตรที่ สมุนไพรไล่แมลง ฮอร์โมนต่าง ๆ

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรที่ เศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรที่ เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรที่ การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

หลักสูตรที่ การทำบัญชีครัวเรือน

หลักสูตรที่ การแปรรูป และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลผลิตทางการเกษตร

หลักสูตรที่ การบริหารจัดการกลุ่ม และการตลาด

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร การขยายพันธุ์พืช ถือว่าเป็นหลักสูตรที่โดดเด่นของ ศพก.อำเภอบ้านโคก โดยหลักสูตรดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรได้ลดรายจ่ายในด้านของกล้าพันธุ์รวมถึงได้ความมั่นใจว่าพันธุ์ที่เกษตรกรได้ฝึกขยายด้วยตนเองจะเป็นพันธุ์ที่ดี ตรงกับสายพันธุ์ที่ต้องการ โดยการถ่ายทอดการฝึกอบรมในรูปแบบของการเรียนรู้ โครงสร้างพืช ขั้นตอน และการฝึกปฏิบัติ ผ่านเวทีต่าง ๆ เช่นการฝึกอบรมใน ศพก. การเป็นวิทยากรในหน่วยงานต่าง ๆ เช่นสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านโคก สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านโคก ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบ้านโคก ฯลฯ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ศพก.อำเภอบ้านโคก ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานระดับจังหวัดผ่านการประชุมเวทีการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ในระดับอำเภอโดยมีการร่วมกันกับคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ มีขั้นตอนดังนี้

๑. การวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหา
๒. การเสนอแนวทางการจัดการและกิจกรรมบูรณาการร่วมกัน
๓. การร่วมประชุมแผนและพิจารณาแผน
๔. การสื่อสารและถ่ายทอดแผนสู่เกษตรกร
๕. การติดตามและประเมินผล

โดยขั้นตอนดังกล่าวจะนำมารายงานในเวทีการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ ในระดับจังหวัด เพื่อเป็นแผนและแนวทางการจัดการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัดต่อไป

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) มีการจัดทำแผนมีคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก. อำเภอบ้านโคก ประกอบด้วย

๑) ด.ต.ชนะ ผาทอง	เกษตรกรต้นแบบ
๒) นายอดิศักดิ์ ดวงทุม	อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านตำบลม่วงเจ็ดต้น
๓) นางรุจิรัตน์ ทอนแสง	อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านตำบลนาชุม
๔) นางชลพินธุ์ พิมพ์น้อย	อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านตำบลบ่อเบี้ย
๕) นายกรุง สิงห์ทอง	เกษตรกรผู้นำตำบลบ้านโคก
๖) นายพรมา คำบ้านฝาย	เกษตรกนต้นแบบศูนย์เครือข่าย (ด้านเศรษฐกิจพอเพียง)
๗) นายสิทธิา จำปาทอง	เกษตรกนต้นแบบศูนย์เครือข่าย (ด้านเกษตรผสมผสาน)
๘) นางสาวนิตย์ มีสุข	เกษตรกนต้นแบบศูนย์เครือข่าย (ด้านไร่นาสวนผสม)
๙) นายบุญเฮือง อินอ่อน	เกษตรกนต้นแบบศูนย์เครือข่าย (ด้านการจัดการดินปุ๋ยชุมชน)
๑๐) นายโอฬาร ล้อสินคำ	เกษตรกนต้นแบบศูนย์เครือข่าย (ด้านการจัดการศัตรูพืชชุมชน)
๑๑) นายวัชรพงษ์ เอ็บมูล	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์ สาขาสหกรณ์
๑๒) นางสาวภิญญาดา ดาแว่น	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์ สาขาเศรษฐกิจพอเพียง
๑๓) นายอภิรักษ์ อินอ่อน	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์ สาขาการตลาดสินค้าเกษตร
๑๔) นางชุติมา สุวรรณวล	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์ สาขาแมลงเศรษฐกิจ
๑๕) นายพิสิทธิ์ คำปล้อง	ผู้แทน ศบกต. ตำบลนาชุม

โดยมีขั้นตอนกระบวนการวางแผนโดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการ ศพก.
๒. วิเคราะห์เพื่อการพัฒนา ศพก. กำหนดแนวทางพัฒนาและแผนการดำเนินงาน และ – พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ ของ ศพก.
๓. การพัฒนาศักยภาพ ศพก. ผ่านจัดทำแผนการพัฒนา ศพก. การปรับปรุงฐานเรียนรู้ การปรับปรุงแปลงเรียนรู้ การปรับปรุง/จัดทำ/ข้อมูลประจำ ศพก. การพัฒนาศูนย์เครือข่าย สมุดบัญชี และพัฒนาครูบัญชีประจำศูนย์ ให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน เพื่อจะสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ให้เกิดประโยชน์
๔. การประชุมคณะกรรมการ ศพก. ที่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนปัญหาและอุปสรรค เพื่อเสนอในระดับที่สูงขึ้นไป
๕. การให้บริการของ ศพก. ที่จะต้องใช้แนวทางและงบประมาณอื่น ๆ ร่วมในการพัฒนา ศพก. เช่น การให้บริการข้อมูลข่าวสาร การให้บริการด้านการเกษตร การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน เป็นต้น
๖. พัฒนาเกษตรกรผู้นำ เพื่อให้เกษตรกรผู้นำได้เป็นกระบอกเสียงในการส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตพืชการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๗. เตรียมการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ได้แก่อบรมเกษตรกรเครือข่าย (ศจช.และ ศตปช.) สนับสนุนการดำเนินงานศูนย์เครือข่าย(ศจช.และศตปช.) จัดทำแปลงเรียนรู้ของศูนย์เครือข่ายด้านดินปุ๋ย แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช เวทีเชื่อมโยงเครือข่ายของศูนย์เครือข่าย พัฒนาศูนย์เครือข่าย เป็นต้น
๘. ติดตามประเมินผลและรายงาน โดยมีการกรอกรายงานความก้าวหน้า และทำการสรุปผลการดำเนินงาน

หมายเหตุ : รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ด.ต.ชนะ ผาทอง เดิมเป็นข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดน หลังจากเกษียณอายุราชการ มีความสนใจในด้านเกษตร เพราะขณะที่รับราชการได้มีโอกาสเข้ารับเสด็จสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มาทรงงานที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ พระองค์ให้ความสำคัญด้านการเกษตร เพื่อนำมาเป็นอาหารให้นักเรียน จึงตั้งใจว่าหลังเกษียณจะทำการเกษตร

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

จากการเริ่มต้นทำการเกษตรครั้งแรก ด.ต.ชนะ ผาทอง เริ่มต้นด้วยการปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด แต่ประสบปัญหาราคาตกต่ำ เนื่องจากปลูกเป็นการเกษตรเชิงเดี่ยวที่ต้องหวังพึ่งราคาจากตลาดที่ขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา รวมไปถึงการปลูกพืชแบบน้ำฝนซึ่งต้องรอเวลาและมีความเสี่ยงจากการขาดแคลนแหล่งน้ำ จึงเล็งเห็นแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมไปถึงการประยุกต์การปลูกพืชตามแนวทางของ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชการที่ ๙ มาใช้ในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ศพก.อำเภอบ้านโคก โดย ด.ต.ชนะ ผาทอง มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตร ได้แก่ การทาบกิ่งมะขามพันธุ์ดี ซึ่งปกติแล้วจะเห็นเกษตรกรซื้อพันธุ์มาจากพ่อค้าเร่ขายในชุมชนและออนไลน์ เมื่อต้นมะขามเจริญเติบโตขึ้นกลับพบว่าไม่ได้เป็นพันธุ์มะขามที่เกษตรกรตั้งใจปลูกไว้แต่แรก ทำให้เสียค่าใช้จ่าย เสียเวลา และความรู้สึก ศพก.อำเภอบ้านโคก จึงมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ให้คนในชุมชนและผู้สนใจได้ทราบถึงกระบวนการทาบกิ่งมะขามพันธุ์ดี ซึ่งมีประโยชน์หลากหลายประการเช่น ได้ต้นพันธุ์ที่ตรงตามพันธุ์ที่ต้องการโดยสามารถเลือกกิ่งพันธุ์ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังสามารถมั่นใจในสายพันธุ์ได้เมื่อนำต้นพันธุ์ไปจำหน่าย รวมไปถึงได้ต้นพันธุ์ที่สมบูรณ์เนื่องจากมีรากแก้วจากต้นต่อมะขามเปรี้ยวที่แข็งแรง และหาอาหารเก่ง ส่งผลให้ต้นพันธุ์มีความอุดมสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะปลูกภายในแปลงของเกษตรกรได้

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การขยายพันธุ์พืชผ่านขั้นตอนการทาบกิ่ง แบบผ่านบวบ และแบบทาบกิ่งกับ มีขั้นตอนดังนี้

๑. เลือกต้นต่อและกิ่งพันธุ์ดี : เลือกต้นต่อที่มีขนาดใกล้เคียงกับกิ่งพันธุ์ดี และกิ่งพันธุ์ดีควรเป็นกิ่งที่สมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคและแมลง

๒. เตรียมแผลและเลือกวิธีการทาให้เหมาะสม : โดยทั่วไปแล้วจะใช้การทาแบบประกบ (Approach grafting) โดยวิธีการทาแบบฝานบวบ (Spliced approach grafting) ซึ่งเป็นวิธีการที่ต้นตอและกิ่งพันธุ์ดี ยังมีรากและยอดทั้งคู่ อีกทั้งง่ายและสะดวก มักใช้กับการทากิ่งไม้ผลที่รอบแผลกระแสน้ำขึ้น โดยเฉพาไม้เนื้อแข็ง

ต้นตอ: เฉือนต้นตอให้เป็นแผลคล้ายรูปโล่ ยาวประมาณ ๑-๒ นิ้ว

กิ่งพันธุ์ดี: เฉือนกิ่งพันธุ์ดีให้เป็นแผลในลักษณะเดียวกันกับต้นตอ โดยให้แผลทั้งสองประกบกันได้สนิท

๓. ประกบแผล : นำแผลของต้นตอและกิ่งพันธุ์ดีมาประกบเข้าด้วยกัน จัดให้แนวเนื้อเยื่อเจริญ (Vascular Cambium) ของทั้งสองส่วนตรงกัน เพื่อให้สามารถประสานกันได้อย่างสมบูรณ์

๔. พันแผล : ใช้เทปพลาสติกหรือวัสดุอื่นที่เหมาะสมพันแผลที่ประกบกันให้แน่น เพื่อป้องกันการเคลื่อนที่ การเข้าทำลายของเชื้อโรคที่มากับอากาศและฝน และช่วยให้แผลประสานกันได้ดี

๕. การตัดกิ่งทา : เมื่อแผลติดกันดีแล้ว (ประมาณ ๖-๘ สัปดาห์) จึงตัดกิ่งทาออกจากต้นตอ โดยตัดกิ่งพันธุ์ดีเหนือรอยต่อประมาณ ๑-๒ นิ้ว

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ศพก.อำเภอบ้านโคก มีการทำการเกษตรโดยนำหลักวิชาการมาใช้ประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การขยายพันธุ์โดยไม่อาศัยเพศ โดยการทาบกิ่ง การทาบกิ่ง เป็นการขยายพันธุ์พืชแบบการทาบกิ่งเป็นการขยายพันธุ์พืชอีกวิธีหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการขยายพันธุ์ไม้ชนิดเดียวกันให้มีปริมาณมากขึ้น โดยคุณลักษณะต่าง ๆ เหมือนต้นพันธุ์ทุกประการ การทาบกิ่งจะให้ผลผลิตเร็วกว่าการเพาะเมล็ด การทาบกิ่งต้องอาศัยต้นพันธุ์ที่สมบูรณ์เชื่อมติดกับต้นตอใหม่ให้เข้ากันเป็นเนื้อเดียวกัน โดยส่วนของต้นตอที่จะนำมาทาบกิ่งพันธุ์ดีจะทำหน้าที่เป็นระบบรากอาหารให้กับกิ่งพันธุ์ดีที่ทำหน้าที่เป็นลำต้นใหม่ต่อไปหลังจากตัดกิ่งออกจากลำต้นพันธุ์ดี

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๙ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) มะขามหวาน พันธุ์สีทอง	พื้นที่ปลูกจำนวน ๖-๐-๐ ไร่
๑.๒) มะขามเปรี้ยว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒-๐-๐ ไร่
๑.๓) แก้วมังกร	พื้นที่ปลูกจำนวน ๓-๐-๐ ไร่
๑.๔) มะม่วง	พื้นที่ปลูกจำนวน ๔-๐-๐ ไร่
๑.๕) มะม่วงหิมพานต์	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒-๐-๐ ไร่
๑.๖) ลำไย	พื้นที่ปลูกจำนวน ๓-๐-๐ ไร่
๑.๗) ฝรั่ง	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒-๐-๐ ไร่
๑.๘) พืชผักสวนครัว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๐-๐-๕๐ ไร่
๑.๙) ไม้ผลไม้อื่นๆ เช่น ผักหวาน ไม้สัก	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒-๑-๐ ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิลดำ จำนวน ๑,๐๐๐ ตัว

๒.๒) กบนา จำนวน ๒๐๐ ตัว

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า มะขามหวาน มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าดำเนินการตัดหญ้าตลอดฤดูกาลผลิต เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) อุปกรณ์ดักจับแมลง (ขวดน้ำ , เชือก และกากน้ำตาล) เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๒,๕๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๑๕,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ กล้วยฉาบ

เฉลี่ยรายได้วันละ ๔๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ กล้วยฉาบ พืชผักสวนครัว

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๓,๐๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ กล้วยฉาบ พืชผักสวนครัว ผลไม้ตามฤดูกาล

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ กล้วยฉาบ พืชผักสวนครัว ผลไม้ตามฤดูกาล กบ และปลานิล

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

จากที่เริ่มทำการเกษตรจนกระทั่งได้รับคัดเลือกเป็น ศพก.อำเภอบ้านโคกในวันนี้ ด.ต.ชนะ ผาทอง เริ่มต้นจาก พื้นที่เปล่าที่ลองผิดลองถูกมามากมาย ต้องแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มากมาย จนตกตะกอนความรู้ โดยเริ่มจากนำมาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง ได้แก่ในเรื่องของการปลูกพืชผสมผสาน การบริหารจัดการพื้นที่ การบริหารจัดการน้ำ การปศุสัตว์ การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์ จึงทำให้ตนเองเริ่มมีองค์ความรู้ ส่งผลให้สามารถจัดการบริหารพื้นที่ได้เต็มประสิทธิภาพ มีรายได้ตลอดฤดูกาล ลดต้นทุนการผลิต เกิดเป็นตัวอย่างของการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดการใช้สารเคมี ลดความเสี่ยงด้านปัญหาราคา สร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร และอื่น ๆ อีกมากมาย

จนกระทั่งเกิดเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรในชุมชน และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้ โดยได้เรียนรู้จากของจริง และสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีหลักสูตรการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ และการบริการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งอำเภอบ้านโคก เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกมะขาม ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ทำสวนมะขาม แต่มีปัญหาต้นทุนการผลิตสูง โรคแมลงระบาด และมีปัญหาล้าง ทำให้การมี ศพก. ในพื้นที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และตรงกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ นอกจากความรู้ด้านการเกษตรแล้ว ยังมีความรู้จากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเกิดความสามารถคึกกัน และแบ่งปันกันด้านความรู้ และด้านปัจจัยการผลิต

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

มีการใช้วิธีการทำเกษตรแบบปลอดสารพิษ และการปลูกพืชปลอดภัย ซึ่งจะเป็นแนวทางการช่วยฟื้นฟูดิน ยังคงเป็นการรักษาสมดุลของจุลินทรีย์ในดิน และลดการปนเปื้อนในน้ำและอากาศ รวมไปถึงการใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช และการใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ นำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งนอกจากจะลดการเผาวัสดุเหลือทิ้งแล้ว ยังช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อได้ลองทำในพื้นที่ของตนเองแล้วทุกครั้ง ที่ ด.ต.ชนะ ผาทอง ศพก.อำเภอบ้านโคก เป็นวิทยากรหรืออยู่ในเวทีการประชุมใด ๆ จะมีการส่งเสริมเรื่องดังกล่าว เพื่อกระตุ้นความตระหนักของเกษตรกร และสร้างแนวทางการปลูกพืชที่ดีต่อสุขภาพของเกษตรกรในอนาคต

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

ศพก.อำเภอบ้านโคก ดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรโดยมีแนวทางการปลูกพืชแบบปลอดสารพิษ และการปลูกพืชปลอดภัย เพื่อส่งเสริมให้กับเกษตรกรในพื้นที่ด/ลด การใช้สารเคมี โดยการทำการเกษตรแบบไม่ใช้สารเคมีเลย ทำให้เป็นประโยชน์ต่อสภาพดิน สุขภาพสิ่งแวดล้อมโดยรวม และโดยเฉพาะสุขภาพของ ศพก.

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

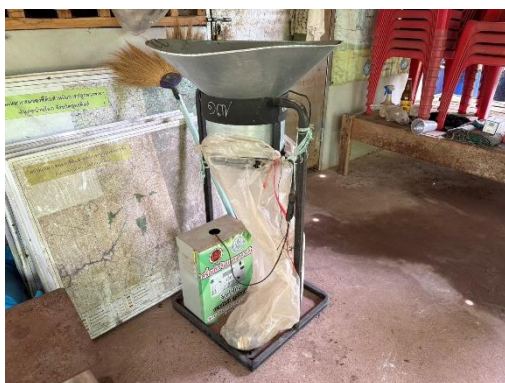
ดต.ชนะ ผาทอง เกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ เป็น Smart Farmer ที่มีความสามารถด้านการขยายพันธุ์พืช และการลดต้นทุนการผลิตด้านการเกษตร เป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมะขาม ของอำเภอบ้านโคก ในการปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางการเกษตร ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตสูงเฉลี่ย ๒,๐๒๕ บาท ต่อไร่ ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ ปริมาณผลผลิตต่อไร่ต่ำ โดยมีผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ ๓๐๐ กก. ต่อไร่ หลังจากที่ได้เกษตรกรผู้นำ ในแต่ละตำบลเข้ามาอบรม และเรียนรู้ ที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพผลิตสินค้าเกษตรแล้ว นำความรู้ที่ได้ไปปรับเปลี่ยนระบบการผลิตให้เหมาะสม กับพื้นที่ สภาพการผลิตของตนเอง ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงจากเดิมเป็น ๑,๑๕๐ บาท ต่อไร่ ผลผลิตมีคุณภาพ ปลอดภัยจากสารเคมี และผลผลิตต่อไร่มีปริมาณเพิ่มขึ้น เป็น ๕๕๐ กก. ต่อไร่ ส่งผลให้เกษตรกรที่เข้ามาอบรมศึกษาเรียนรู้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ระดับอำเภอ ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรผู้สนใจ
- เกิดเป็นแหล่งบูรณาการหน่วยงานจนเกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ครบวงจร (One Stop Service)
- สามารถเป็นวิทยากร/ปราชญ์ชาวบ้าน ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ร่วมกับหน่วยงานที่ร้องขอ

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- สามารถแนะนำองค์ความรู้และการจัดการในพืชมะขามได้อย่างครบถ้วน ในการส่งเสริมแก้ปัญหาโรคและแมลง รวมทั้งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้บริการประสานในส่วนที่เกษตรกรต้องการ
- เป็นแปลงสำรวจสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช (มะขาม) ทำหน้าที่ในการเป็นแปลงสำรวจโรคและแมลงศัตรูพืชเพื่อแจ้งเตือนสถานการณ์ให้กับชุมชน

- ทำหน้าที่เป็นประธาน ศพก. ในการรับฟังเกษตรกรให้คำปรึกษา และนำปัญหาเข้าสู่การประชุม เชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ ในระดับอำเภอ และจังหวัดเพื่อแก้ปัญหาต่อไป

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- ศพก.อำเภอบ้านโคก มีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารหลายรูปแบบ ได้แก่
- การเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกษตรกรได้เข้ามาเรียนรู้และศึกษา
 - การได้รับคัดเลือกเป็นแปลงติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชด้านมะขามในตำบลนาชุม ซึ่งจะคอยทำหน้าที่ติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคและแมลงมะขาม ในพื้นที่ตำบลนาชุม เพื่อให้ทราบสถานการณ์การเข้าทำลายของโรคและแมลงและแจ้งเตือนภัยผ่านการใช้ธงเป็นการบอกสถานการณ์ และคอยประชาสัมพันธ์สถานการณ์ดังกล่าวให้ชุมชน เกษตรกรผู้ปลูกมะขามได้ทราบ
 - การได้รับการคัดเลือกเป็นศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ที่จะให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช สนับสนุนให้เกษตรกรสามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง และส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อควบคุมศัตรูพืช

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรในชุมชน และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้ โดยได้เรียนรู้จากของจริง และสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีหลักสูตรการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ และการบริการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งอำเภอบ้านโคก เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกมะขามเกษตรกรส่วนใหญ่ทำสวนมะขาม แต่มีปัญหาต้นทุนการผลิตสูง โรคแมลงระบาด และมีปัญหาภัยแล้ง ทำให้การมี ศพก. ในพื้นที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และตรงกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ นอกจากความรู้ด้านการเกษตรแล้ว ยังมีความรู้จากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเกิดความสัมพันธ์กัน และแบ่งปันกันด้านความรู้ และด้านปัจจัยการผลิต ดังนี้

- เกษตรกรได้มาเรียนรู้จากของจริงเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิต ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- ประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป เช่น นักเรียน กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร มาศึกษาหาความรู้ และเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องแปลงใหญ่ (มะขาม) ของกรมส่งเสริมการเกษตร
- เป็นแหล่งบูรณาการหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเข้ามาร่วมสนับสนุนด้านความรู้ แลงงบประมาณ เนื่องจากผู้นำ และคณะกรรมการให้ความร่วมมือช่วยกันบริหารจัดการการดำเนินงานของ ศพก. ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ เห็นผลงาน ตัวอย่างเช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร สำนักงานปศุสัตว์ที่ดิน ธนาครเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น
- เป็นแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีของเกษตรกร เช่น การวิเคราะห์ดิน การผลิตสารชีวภัณฑ์ การขยายพันธุ์มะขาม และพืชต่างๆ
- การบูรณาการการทำงาน of หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความชัดเจนขึ้น แต่ละหน่วยงานที่เข้ามาร่วมในการดำเนินงาน ศพก.รับบาทของตนเอง

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- เป็นปราชญ์ชาวบ้านในด้านมะขาม และพืชอื่น เพื่อส่งเสริมเกษตรกรให้ปลูกพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย
- เป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร การจัดทำบัญชี แนวทางการดำเนินกิจกรรมการปลูกพืชปลอดภัย และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ให้กับเกษตรกร ผ่านหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านโคก สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านโคก สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดอุดรธานี สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี เป็นต้น

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ศพก.อำเภอบ้านโคก มีบทบาทหน้าที่ที่หลากหลาย ทั้งในเรื่องของการเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้ ที่คอยเป็นแบบอย่างและผู้นำความคิดด้านการทำการเกษตร และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมให้กับเกษตรกร ผ่านการวางแผนร่วมกับคณะกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อให้เกิดแนวทางการดำเนินงาน ฐานเรียนรู้ หลักสูตร แปลงเรียนรู้ที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรได้ รวมไปถึงการนำองค์ความรู้ แนวทางการดำเนินกิจกรรม ปัญหา ไปร่วมพูดคุยในเวทีการประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ และ ศพก. ในระดับอำเภอ และระดับจังหวัดต่อไป

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาในด้านเกษตรในชุมชน

ด.ต.ชนะ ผาทอง มีความภาคภูมิใจมากที่ได้เป็นตัวแทนของอำเภอบ้านโคก ได้จัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบ้านโคก (ศพก.อำเภอบ้านโคก) ซึ่งสะท้อนถึงการเป็นบทบาทสำคัญที่เป็นแกนกลางของการขับเคลื่อนความรู้ด้านการเกษตร ถือเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งเพราะไม่เพียงแต่ได้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรเท่านั้น แต่ยังได้มีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่อย่างยั่งยืน อีกทั้ง

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ด.ต.ชนะ ผาทอง มีจิตใจโอบอ้อมอารีย์ ชอบช่วยเหลือสังคมโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ด้วยความที่ตนเอง ร่วมกันที่ตนเองเป็น แพทย์ ตชด. เกษียณ และอายุถึง ๗๘ ปี แต่ก็ยังรักในการช่วยเหลือสังคมไม่เคยเปลี่ยน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ความเสียสละของ ศพก.อำเภอบ้านโคก ด.ต.ชนะ ผาทอง ถือได้ว่าเป็นผู้ทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยเฉพาะการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ ผ่านการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ทรัพยากรที่ต้องทำการเกษตรของตนให้เป็นแปลงสาธิตโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายรวมถึงการลงทุนเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยทุนส่วนตัวของตนเอง นอกจากจะเป็น ศพก. แล้ว ยังเป็นผู้นำสมาชิกโคก หนอง นา โมเดล เป็นวิทยากรด้านการจัดทำบัญชีให้กับสำนักงานตรวจสอบบัญชีและสหกรณ์ และประธาน ศพก. อำเภอบ้านโคก ที่จะนำปัญหาของเกษตรกรไปสู่ทางออก ถึงแม้ ด.ต.ชนะ ผาทอง จะอายุถึง ๗๘ ปี แล้ว ก็ยังคงทำงานเพื่อชุมชนและเกษตรกรอำเภอบ้านโคกต่อไป

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“เมื่อเราจะทำการเกษตรแบบมีอยู่มีกินได้ เราควรผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนให้เพียงพอเสียก่อนถึงจะสามารถเรียกว่าพออยู่พอกินได้”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- ๑) นายจเรวัชร ปลาลาศ เกษตรอำเภอบ้านโคก
- ๒) นายเจษฎาพัทธ์ ไชยเทพ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์
- การพิจารณาข้อมูลในการอบรม/ประชุม ผ่านเวทีต่างๆ

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านงบประมาณ ศพก.ยังขาดงบประมาณ ในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ให้เกิดความต่อเนื่อง ในกิจกรรมในฐานเรียนรู้ มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายภายในศูนย์ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า
- การเดินทางไปประชุมของประธาน ศพก.นาชุม มีระยะทางไกลจากตัวจังหวัด ทำให้เป็นปัญหา ต่อวิธีการเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
- ที่ตั้งศูนย์ อยู่ในจุดที่เข้าถึงยากในด้านของภาพถนนที่ยากต่อการเข้าถึง

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- ข้อจำกัดในด้านสุขภาพและเวลาส่วนตัวของเกษตรกรซึ่งต้องมีธุระส่วนตัวที่ต้องเดินทางอยู่เป็นประจำ ทำให้การเก็บข้อมูลใช้เวลานานขึ้นจากแผนการดำเนินถอดบทเรียน

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ ด.ต.ชนะ ผาทอง สินค้าหลัก มะขามหวาน

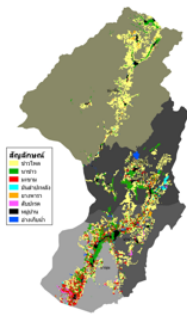
จุดเด่น ๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าว ๒.การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว

[illegible]

[illegible]

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลนาชุม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี

ZONING

พื้นที่อำเภอบ้านโคก 6,599,433 ไร่

- ข้าวโพด (N S1 S2 S3) พื้นที่ปลูก 45,497.86 ไร่
- สับปะรด (N S1 S2 S3) พื้นที่ปลูก 554 ไร่
- ข้าว (N S2) พื้นที่ปลูก 8,215.92 ไร่
- มะขามหวาน พื้นที่ปลูก 10,244 ไร่

ความต้องการของชุมชน

ลดต้นทุนการผลิต

พัฒนาคุณภาพผลผลิต

ภาครัฐ

กลส. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการขยายพันธุ์ และการดูแลรักษามะขามหวาน โดยการใช้สารชีวภัณฑ์
พ.ค. ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการปรับปรุง บำรุงดิน และการตรวจวิเคราะห์ดิน
กลส. สนับสนุนถ่ายทอดเทคโนโลยี เรื่อง การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ มาตรฐาน GAP และ วิทยาการ หลังการเก็บเกี่ยว
รทส. สนับสนุนสินเชื่อ เงินทุนหมุนเวียน ปศ. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ปีก
กลส. การถ่ายทอดเทคโนโลยี เรื่อง บัญชีครัวเรือนแม่เกษตรกรต้นแบบ พช./ก.ชน. ถ่ายทอดความรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ฐานเรียนรู้

1. การปรับปรุงบำรุงดิน
2. การใช้สารชีวภัณฑ์
3. การขยายพันธุ์
4. เศรษฐกิจพอเพียง
5. การใช้น้ำอย่างคุ้มค่า

ผลการบริหารจัดการ สหกรณ์ตำบลนาชุม

การลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิต

ต้นทุนการผลิตมะขาม	การบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
ใช้ต้นทุน 25 ต้น/ไร่ ต้นทุน 875 บาท/ไร่	ขยายพื้นที่ปลูก ต้นทุนต่อไร่ 300 บาท/ไร่	ลดต้นทุนได้ 575 บาท/ไร่
ต้นทุนปุ๋ยและยา 1,150 บาท/ไร่	ใช้สารชีวภัณฑ์และปุ๋ยหมัก ร้อยละ 80/ไร่	ลดต้นทุนได้ 300 บาท/ไร่
ผลผลิต 550 กก./ไร่	ผลผลิต 550 กก./ไร่	ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น 50 กก./ไร่
ลดต้นทุนการผลิต 875 บาท/ไร่		